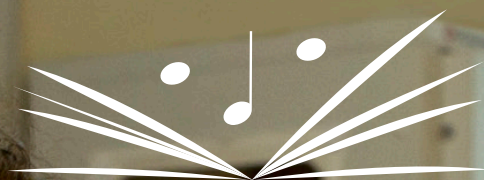

musik

BIBLIOTEKSNYTT

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS-
FÖRENINGEN

• Musik som inte bara är pynt
och underhållning

• Från dröm till verklighet

• Minneskonst på biblioteket

• IAML Wien - en rookies
berättelse

• En bön för moderniteten

• Några av de mest frekvent sjungna
melodierna i Sverige någonsin

• Katalogiseringsprojekt på Stockholms
slott avslutat

25:-

nr.3
2013

KALENDARIUM 2013

Nätverksträff för musikarkiv på Carolina Redivia, Uppsala 23-24 oktober

Svenska musikbiblioteksforeningen inbjuder till nätverksträff för musikarkiv i Uppsala från kl. 13 23/10 till kl. 15 24/10. I programmet ingår bland annat visningar av musiksamlingarna i Uppsala universitetsbibliotek och Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala. Det blir också presentationer av pågående digitaliseringsprojekt, däribland ett samarbetsprojekt mellan National Centre for Arts and Culture i Gambia, Folkmusikens hus och Svenskt visarkiv. Arrangemanget är kostnadsfritt.

Mer information se www.smbf.nu

Schubert-lieder med gulddekorationer och reliefer. Foto: Johanna Grut. Läs mer på s. 4. Omslaget: Musikbibliotekarien Johanna Grut. Foto: Alexis Daflos. Se hela bilden på s. 4.

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet, Redaktörens ruta	10	Några av de mest frekvent sjungna melodierna i Sverige någonsin
4	Katalogiseringsprojekt på Stockholms slott avslutat	12	Musik som inte bara är pynt och underhållning
5	Besök på fyra bibliotek i Holland	13	Minneskonst på biblioteket
7	En bön för moderniteten	14	Stolta RILM-medarbetare
8	Dan Lundberg ny överbibliotekarie för Musik- och teaterbiblioteket	15	Music + Practice
9	Från dröm till verklighet	16	IAML Wien - en rookies berättelse

Layout Sara Lind

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksforeningen, svenska sektionen av IAML, International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör och distr.: Lena Nettelbladt
Musik- och teaterbiblioteket Box 16326
103 26 Stockholm
08-519 554 10 lena.nettelbladt@muslib.se
Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 300:-, institutioner 500:-, veteraner,
studerande, arbetslösa 150:-
Plusgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com

Kära kollegor

Tänk vad tiden rinner iväg helt otroligt fort. Det är nästan två månader sedan vi kom hem från IAML*-konferensen i Wien, en mycket välorganiserad och fullmatad musikbibliotekskonferens.

Det är roligt att veta att vi från Sverige bidrar på flera sätt till arbetet med att stödja musikbibliotek och musikarkiv i världen. Pia Shekhter från Biblioteket för musik och dramatik i Göteborg, är generalsekreterare för IAML. Astrid Evasdotter Smith blev utnämnd till "assistans webmaster" för IAML. Jag själv är vice ordförande i gruppen "Libraries in Music Teaching Institutions branch". Kerstin Carpvik från Musik- och teaterbiblioteket är sekreterare i gruppen för "Research libraries". Inger Enquist, också hon från Musik- och teaterbiblioteket, är ordförande i "Working Group on the Access to Music Archives Project" och hon är dessutom ansvarig för IAML:s arkiv. Och Anders Cato från Bibliotekstjänst är sekreterare i Cataloguing commission.

Mathias Boström, från Svenskt visarkiv höll ett föredrag ordnat av *Audio-Visual materials commission*. Titeln på hans föredrag var *What's the difference between music on paper and music on phonogram?*

Foto: Ingemar Jobansson

The introduction of recording technology in memory institutions in Sweden (1898–1933) and its consequences for documentation, archiving and research.

Under en av dagarna åt vi lunch tillsammans med deltagare från de baltiska och de nordiska länderna. Syftet var att lära känna varandra lite mer och att kanske få till en baltisk/nordisk konferens år 2015. Det året är IAMLs konferens i New York, 21-26 juni, och kanske är det inte lika många som kan åka dit på

grund av kostnaden. Jag återkommer förstås om detta när jag vet lite mer. Mer om årets konferens och en massa annat får du läsa om i det här numret av Musikbiblioteksnytt. Jag hoppas att ni är många som har möjlighet att åka till Uppsala och Nätverksträffen för musikarkiv.

Många varma hälsningar
Birgitta

*IAML = International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

Redaktörens ruta

Det är roligt att vara i den situationen att det finns så mycket att skriva om att allting inte får plats. Trots tråkiga nedskärningar inom bibliotek och arkiv händer det mycket intressant. Den 17 september arrangerade Kungl. Gustav Adolfs akademien och Svenskt visarkiv ett heldagseminarium med rubriken *Skillingstryck som källmaterial* i Uppsala. Jag hoppas att någon vill skriva om hur det var. I nästa nummer

kommer du också att kunna läsa om Nätverksträffen i Uppsala. I ett kommande nummer kommer vi också ta upp vad vi erbjuder barn som besöker våra bibliotek och arkiv. Kom gärna med åsikter, berättelser och andra bidrag. Mycket nöje med detta nummer som innehåller en blandad kompott från Jenny Linds hårlock till en körfestival med musik av Samuel Coleridge-Taylor och ett nytt ljudkonstverk på Musik- och teaterbiblioteket.

Mycket nöje
önskar Lena

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com
www.smbf.nu
musikbiblioteksforum@listserv.kb.se
www.facebook.com/ (Musikbiblioteksforeningen)

 Find us on
Facebook

Katalogiseringsprojekt på Stockholms slott avslutat

||| Johanna Grut, musikbibliotekarie

Visste du att ett av de över 600 rummen på Stockholms slott kallas musikrummet? Om man står på Lejonbacken, vid det västra bronslejonet, och tittar upp mot slottet så är musikrummets fönster det elfte i raden med små kvadratiska fönster, räknat från Högvakterassen.

Slottsbibliotekarien Antoinette Ramsay Herthelius berättar att musikmaterialet för tiotalet år sedan kunde samlas i ett rum i anslutning till Kungliga Husgerådskammarens kontorslokaler. Samlingen hade tidigare fört en ambulering tillvaro och periodvis legat på hög i Bernadottebiblioteket, varit deponerad i Kungl. Musikaliska Akademiens bibliotek på Nybrokajen och därefter varit uppställd i ett otillgängligt fjärrmagasin.

På uppdrag av Musikaliska Akademien gjorde Bonnie och Erling Lomnäs en inventering och upprättade en kortkatalog 1974-1975. När samlingen återbörjades till Slottet katalogiserades merparten i Bernadottebibliotekets interna databas. En liten rest återstod dock, en samling noter med proveniens "Vasabiblioteket"* som till stor del förmodligen ärvt eller hopbragts av drottning Carola av Sachsen (1833-1907).

I musikrummet finns nu alltså Bernadottebibliotekets musikliesamling med ca 6000 tryckta och handskrivna noter, någon hyllmeter musiklexikon och annan litteratur, ett brandsäkert kassaskåp för rariteter samt Gustaf V:s skivsamling.

Musikbibliotekarien Johanna Grut och slottsbibliotekarien Antoinette Ramsay Herthelius Foto: Alexis Daflos

Tre kategorier noter

Noterna i musikrummet har hamnat där av tre anledningar: musik komponerad av olika medlemmar av den kungliga familjen, noter som använts i familjen Bernadottes privata musicerande samt musikalska verk som tillägnats någon kunglig person.

Bland rariteterna märks prinsessan Eugénies notskriftsövningar som skolflicka, originalet till Prins Gustafs *Studentsången*, autografer av Rossini och Berwald samt en hårlock från Jenny Lind. Drottning Carolas notsamling är också en raritet, som omfattar 131 notböcker. Hon var sondotter till den avsatte Gustav IV Adolf som tvingades i landsflykt 1809. Carolas notsamling ingår i det så kallade Vasabiblioteket som Gustaf V fick i gåva 1925 men har inte blivit grundligt katalogiserad förrän nu.

När jag i september 2013 katalogiserat

färdigt drottning Carolas notböcker och manuskript är Bernadottebibliotekets samtliga musikalska verk sökbara i den lokala Mikromarc-katalogen "Daisy". Det har varit ett spännande och lärorikt projekt i en oförglömlig arbetsmiljö, där jag dagligen blivit "störd" av hovklapper och marschmusik från vaktparaden.

Bortglömda operor

Många av verken är fint inbundna, rikt dekorerade och har vackra titelsidor där tonsättaren ofta uttrycker sin djupaste vördnad och underdånighet i en tillägnan. Exempelvis fick kejsaren av Österrike-Ungern en samling sånger till cittraackompanjemang i 50-årspresent av Jürg Simani 1880. Det finns också smutsiga, trasiga och slitna noter, fulla av anteckningar som skvallrar om att de verkligen använts. Detta gäller i synnerhet de 28 verken för fyrehändig piano, ofta arrangemang av 1800-talets mest populära operor. Några av dem –

Drottning Carola av Sachsen (1833-1907). Bild från Wikipedia

t ex Rossinis *Wilhelm Tell* och Bellinis *Norma* – spelas fortfarande på operahus världen över, fast vem känner längre till *Beatrice di Tenda*, *Johann von Paris*, *Diana von Solange*, *Der Tollkopf*, *Die Marmorbraut*, *La dame blanche* eller *Das neue Sontagskind*?

Ovanliga blåsinstrument

Ett enda verk i kategorin kunglig kompositör fanns med i samlingen, en marsch för 20 blåsorkesterstämmor "af H.K.H. K." Om den är komponerad av en ung Karl XIV Johan eller Karl XV får någon hugad forskare utreda. Musiken måste dock ha skrivits någon gång efter 1810 eftersom instrumenteringen innehåller två så kallade kenthorn, ett mässingsinstrument som uppfanns först då. Det finns ytterligare två stycken

för blåsorkester: *Triumph-polka* för 31 stämmor, inklusive bombardon 1 och 2, och en marsch av okänd tonsättare som försvarsmusiken skulle kunna spela på yttre borggården, men då måste man först skaffa fram en serpent för en av de 15 stämmorna.

Det finns också ett manuskript med noter för csakan, även kallad promenad-käppsflöjt, en slags blockflöjt som var populär i Wien på 1820-talet. Gustav IV Adolfs son prins Gustaf, Carolas far, bodde i Wien vid denna tid, så man kan tänka sig att det anordnades konserter med nymodigheten csakan-flöjt, och att noterna därför hamnade i hans bibliotek.

Pianomusik

Instrumentalmusiken utgör två tredjedelar av samlingen och är nästan uteslutande musik för piano. Förutom 34 pianoarrangemang av operor finns det polkor, valser, kadriljer och karaktärsstycken, begravningsmusik och polonäser samt en mängd övningsstycken i olika svårighetsgrad. Bland pianorariteterna märks förstautgåvan av *Radetzky-marschen* från 1848, med kanonomgårdat porträtt av fältherren själv på titelsidan. Samme tonsättare, Johann Strauss d. ä., har komponerat sex Wienerkadriljer för piano tillägnade drottning Carolas mor Louise, "Prinzessin von Wasa". En tidig utgåva av Beethovens *Månskenssonat* finns också.

Vokalmusik

De två äldsta notböckerna i Vasabiblioteket är tryckta i slutet av 1700-talet.

Den ena, *Airs et chansons* utgavs i Stockholm 1796 och är komponerad av den svensk-tyske hovkapellmästaren Joseph Martin Kraus (1756-1792) (känd för begravningsmusiken till Gustav III). Det andra 1700-talstrycket är en samling duetter av bland andra W. A. Mozart, utgiven i London. Som nästan alltid när det gäller tryckta noter före 1900 är inget utgivningsår angivet i boken. I det här fallet kan man dock vara helt säker på att året är 1797 eftersom jag via

“ “ Som nästan alltid när det gäller tryckta noter före 1900 är inget utgivningsår angivet i boken.

Google books fick en träff i den skannade brittiska tidskriften *The Monthly Magazine* som varje månad recenserade nyutgiven musik. I majnumret 1797 beskriver recensenten duetterna som "a delight for a refined ear".

Förutom 15 klaverutdrag av operor består vokalmusiken i Carolas samling av en handfull körverk och resten är sånger på tyska eller italienska. Ett undantag är en vacker bok med xylografiskt färgtryck från 1830 som innehåller kärlekslåtar på portugisiska, så kallade *modinhas*. Dessa sånger har via ett förlag i Wien och drottning Carolas bibliotek i Dresden kommit till Stockholms slott ända från Brasilien.

Forskare kan efter överenskommelse besöka Bernadottebiblioteket. De är välkomna att söka i katalogen och studera det sköra materialet på plats – såväl noterna i Carolas samling som de övriga 6000 verken med kunglig anknytning.

* "Vasabiblioteket" kallas så eftersom drottning Carolas far prins Gustaf (1799-1877), som ärvt de flesta böckerna av sin far Gustav IV Adolf, fick titeln "prinsen av Vasa" av kejsar Frans II av Österrike.

Fotnot: I Musikbiblioteksnytt nr 1 i år skrev Johanna om Daminventeringen, kvinnliga kompositörers noter i Musik- och teaterbiblioteket.

Jenny Linds hårlock med sigill och äkthetsintyg. Foto: Alexis Daflos

Besök på fyra bibliotek i Holland

Birgitta Sparre, text & foto, Hagfors bibliotek

Här finns en upplevelse för alla...

I åtta stolta våningar i Amsterdam inryms OBA-biblioteket, Openbare bibliotheek, och två av dessa våningar representerar musik och film. Det ordspråk som biblioteket lever efter är "här finns upplevelse för alla". Biblioteket är öppet från klockan 10-22 alla dagar i veckan och 360 dagar om året och det är ofta kö för att komma in på helgerna.

Musikavdelningarna – eller multimedia som de kallas – har en mycket stor samling med cd-skivor och filmer. Det går även att sitta på biblioteket och lyssna på Muzikwebb, den holländska musikwebben. Det finns noter att låna och ett piano att spela på om andan faller på. Eftersom det trots allt är ett bibliotek så är det ett tyst piano, du får låna hörlurar för att lyssna på dig själv när du spelar.

Oväntad skyltning på DOK Library Concept Center

I Delft på bibliotek DOK Library Concept Center fick ni nöjet att återigen träffa Ruud Brok som var hos oss i Stockholm på vår konferens och 60-årsjublieum. Musikavdelningen var inte riktigt klar än men det var ändå intressant att se och höra tankarna. I Holland verkar man bygga bibliotek mycket på upplevelser, läsa, berätta, spela och lyssna. På musikavdelningen välkomnades man av lågmäld musik. Även lite oväntad skyltning dök upp här och var...

Än så länge fanns det enbart ett digitalpiano för den som ville spela men i planerna fanns det även en elfiol, elcello och digitala trummor. Ett samarbete med musikskolan och dess lärare är planerat så att de som är intresserade av att spela kan få lite introduktion i biblioteket av lärare för att sedan fortsätta spela på musikskolan.

Biblioteket i Hoppfdorff hade ingen direkt musikanknytning men även här arbetar de med ett "upplevelsetänk". I samarbetet med förskolor erbjuder man temalådor, det kan vara "Det var en gång..." eller "I musikens värld" där man då får illustrera sagan med musik.

Det fjärde bibliotek som vi tittade på var högskolebiblioteket vid Delfts tekniska universitet. Mycket imponerande arkitektur men inget för den höjdrädda! Det finns massvis mer att berätta men jag kan bara rekommendera ett besök på biblioteken i Holland, otroligt trevlig personal och många spännande tankar.

Funderar du vart den där andra sockan har tagit vägen när du tvättar? Vi fann svaret på detta på OBA i Amsterdam ...

Här är den!

Länkar

Läs mer om biblioteket i OBA i Amsterdam här:

<http://bit.ly/16FMRMq>

och om DOK i Delft här:

<http://bit.ly/1eMYrOS>

från en studieresa med bibliotekarier från Östergötlands län

Projektet

Birgitta har gjort denna resa inom KUB-projektetsomärettkompetensutvecklingsprojekt för biblioteken i fyra län: Dalarna, Gävleborg, Uppsala och Värmland. Projektet pågår från 1 februari 2012 till 30 juni 2014 och är medfinansierat av ESF (Europeiska Socialfonden).

Här kan ni läsa några av deltagarnas intryck från resan. <http://bit.ly/178B6Cp>

En bön för moderniteten

||| Lena Nettelbladt, text & foto

Anders Hammarlund och Lars Dencik pratar om hur samhället är möjligt.

Anders Hammarlund, som arbetar på Svenskt visarkiv, har fått en nyinrättad tjänst som forskningssamordnare på Statens musikverk. Hans uppdrag är på två år och han började sin tjänst 1 juni. Anders kommer arbeta för att göra samlingarna vid Musik- och teaterbiblioteket, Svenskt visarkiv och Musik- och teatermuseet mer kända genom att samarbeta med universitet i Sverige och utlandet. Han vill gärna locka hit flera forskare.

– Materialet är inte bara av intresse för musik-, dans-, teater- och konstvetare – vårt material är relevant för hela det kultur- och samhällsvetenskapliga fältet, säger Anders.

Han kommer att hjälpa till med att formulera projektidéer och att söka forskningsmedel.

En bok som handlar om en bok

Anders har just avslutat ett forskningsprojekt som kallas *Gestaltning, identitet, integration*. Projektet har resulterat i

en bok med titeln *En bön för moderniteten* som ges ut av Svenskt visarkiv och Carlssons bokförlag. Boksläpp var i början av juni och boken presenterades i ett lärt och trevligt samtal mellan Anders och Lars Dencik. Lars är professor i socialpsykologi och uppvuxen i den judiska församlingen i Göteborg.

– *En bön för moderniteten* är en bok som handlar om en bok, säger Anders. Den handlar om tillkomsten av en bok och den handlar om frågan Hur är samhället möjligt? Boken ger ett svar på det.

– Boken är en exposé över moderniteten, säger Lars. Hur förenar vi tradition och modernitet?

En vandrande gesäll

Anders berättar i boken om kantorn Abraham Baer (1834–1894) som arbetade i synagogan i Göteborg under 35 år. Abraham Baer föddes i staden Filehne vilken ligger i nuvarande Polen. Han var en vandrande gesäll, han gick runt till kantorer och lärde sig sjunga och spela den judiska musiktraditionen. Han utbildade sig också till koscherslaktare. År 1856 var han anställd som kantor i en synagoga i Amsterdam och 1857 blev han ombedd att söka tjänsten som kantor vid den mosaiska församlingen i Göteborg. Baer gav ut en handbok i den judiska gudstjänstens musik 1877 med titeln *Baal t'fillah oder Der practische Vorbeter*. Boken innehåller 1500 liturgiska melodier och för samma bönetext redovisas ofta flera olika melodier vilka speglar skiftande musikaliska traditioner. *Baal t'fillah* är en viktig källa för den judiska musikhistorien i Europa och den är ett av seklets märkligaste svenska

bokverk. *Baal t'fillah* används fortfarande som lärobok vid judiska kantorsutbildningar och trycks i nya upplagor. Abraham Baer vänder sig till hela Europa med sin bok och den kom att bli milstolpe i den judiska kulturhistorien.

Vad är det som håller ihop ett samhälle?

Samtalet mellan Lars och Anders handlar mycket om Göteborg under 1800-talet, en liberal stad med gott om internationella förbindelser. Göteborg var nästan som en förstad till Berlin. I Göteborg bodde 30-35 000 invånare och den judiska församlingen bestod av cirka 400 personer. I Göteborg fanns Sven Adolf Hedlund (1821-1900),

“ Baal t'fillah är en viktig källa för den judiska musikhistorien i Europa och den är ett av seklets märkligaste svenska bokverk.

redaktör för *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning* och han samlade radikala tänkare omkring sig till exempel Viktor Rydberg (1828-1895). De träffades i det Diskuterande sällskapet som möttes på lördagseftermiddagarna. I gruppen fanns intellektuella och handelsmän varav hälften kom från den judiska församlingen såsom målaren och konststarkeologen, professor Geskel Saloman (1821- 1902), advokaten och riksdagsmannen Aron Philipsson (1826-1882), som ivrade för lagstiftningen om gift

kvinnas äganderätt och även för ett fritt universitet i Göteborg.

Bland annat talar de om bildningsideologin.

– Bildning är svaret på frågan om vad som håller ihop ett samhälle när religionen är fri. Bildning är en skola för själen. Utbilda människor så att de kan ta ett medborgaransvar.

Slöjdskola

1872 öppnade August Abrahamson en slöjdskola i Näs som ligger mellan Göteborg och Alingsås. Augusts syster-son Otto Salomon var rektor. Mellan åren 1880-1914 kom lärare från 40 länder i alla världsdelar för att lyssna till pedagogiska visdomsord. Skolan får en stor betydelse för intellektuella i Göteborg och omslagsbilden från boken visar ett möte som hölls på skolan.

En engelsk och utökad version av boken finns tillgänglig för fri nedladdning <http://bit.ly/14PmaZ7>

Baal t'fillah finns också för nedladdning här:

<http://bit.ly/19G2TJm>

Dan Lundberg ny överbibliotekarie för Musik- och teaterbiblioteket

Danne, som är både arkivchef och överbibliotekarie, har övertagit Veslemöys gamla rum. Foto: Lena Nettelblad

Från februari 2013 har Musik- och teaterbiblioteket, Svenskt visarkiv och Caprice records samorganiserats i den nya Arkiv- och biblioteksenheten vid Statens musikverk. Enheten är den utan jämförelse största i myndigheten och tanken är förstås att man ska kunna samordna kompetenser och material-

hantering över de tidigare institutionsgränserna. I samband med omorganisationen utsågs Dan Lundberg till chef för den nya enheten.

Musikbiblioteksnytt bad Danne Lundberg berätta lite om sig själv

Som för många andra började det i musiken. Jag arbetade från slutet av 1970-talet som frilansmusiker främst inom folkmusikfältet. Parallellt med detta läste jag musikvetenskap vid Stockholms universitet. Jag disputerade 1994 i Stockholm på en avhandling om modal improvisation i turkisk folk- och populärmusik. Jag blev docent i musikvetenskap i Stockholm 2000 och senare också i Finland, vid Åbo akademi. 2001 efterträdde jag Märta Ramsten som chef för Svenskt visarkiv. Arkivet fanns då sedan några år i samma myndighet som dåvarande Statens musikbibliotek – Statens musiksamlingar. Visarkivet och biblioteket har dessutom sedan 2005 huserat i gemensamma lokaler i Bonnierhuset på Torsgatan. Det innebär naturligtvis att jag knappast är någon främling på min nya arbetsplats. När

jag ser tillbaka kan jag konstatera att jag som musikforskare och musiker faktiskt haft regelbundna kontakter med Musik- och teaterbiblioteket hela mitt yrkesverksamma liv.

Det har naturligtvis varit ett omtumlande första halvår för mig med omorganisation, uppsägningar och mycket uppmärksamhet i press och andra medier. Men jag kan se många fördelar i den nya organisationen med samordning av arkiv och bibliotek, dokumentation, forskning och fonogramutgivning. Den nya enheten en av de största i Sverige på kulturarvssidan med fantastiska samlingar och en enorm samlad kompetens hos personalen. Alla skriverier i samband med omorganisationen visar trots allt på ett stort engagemang för vår verksamhet – och det är faktiskt väldigt positivt.

Dan Lundberg
Överbibliotekarie/Arkivchef

Från *dröm* till verklighet

||| Evabritt Selén, Musikbiblioteket, Sveriges Radio Förvaltnings AB

I mitt dagliga arbete på Radions musikbibliotek ingår det att katalogisera artiklar ur olika tidskrifter.

En dag i mars i år satt jag med ett nummer av *Choir & Organ*. En brittisk tidskrift för främst kyrkomusiker. Eftersom de flesta artiklarna är av intresse så var jag noggrann och snart fastnade blicken på en reklamsida. Det gällde festivalen 'Three choirs festival'. En festival som jag länge känt till men inte närmare granskat. I denna annons fanns en information som fick mitt hjärta att slå en volt. Där stod: Coleridge-Taylor *The Song of Hiawatha*.

Eldorado för en skivsamlare

År 1991 var jag på semesterresa i London och min vana trogen gjorde jag en liten inköpsunda i diverse skivbutiker (detta var på den tiden som London hade många skivbutiker i flera plan – ett riktigt eldorado för en skivsamlare). I en butik gjordes reklam för en nyutkommen CD av Coleridge-Taylors oratorium *Hiawatha*. Jag sögs direkt till den pall där det fanns hundratals av denna CD, köpte en och sen förändrades allt. Jag blev helt betagen av musiken, men inte minst tonsättarens öde grep mej också. De skivor med hans musik som fanns att få tag på skaffade jag och tänkte att jag får nöja mej med det. Sen dess har jag aldrig lämnat Coleridge-Taylor, det har kommit fler inspelningar av bl.a klarinettkvintetten och violinkonserten.

Samuel Coleridge-Taylor (1875–1912). Bild Wikipedia

Klappande hjärta

Nu satt jag med en annons framför mej och ett klappande hjärta. Jag gick in på festivalens hemsida och konstaterade att jag på tre kvällar i rad kunde få lyssna till tre verkligt stora och fina brittiska verk för kör och orkester. *Hiawatha* av Coleridge-Taylor, *Belshazzars gästabud* av W Walton samt Elgars magnifika *Gerontius dröm*. Det blev nu kärnan för en veckas semester i Storbritannien. Three choirs festival har anor från 1715 och värdskapet delas av Gloucester, Worcester

och Hereford. Philharmonia Orchestra spelar under de flesta kvällskonserterna och vidare medverkar internationellt erkända artister samt kyrkornas körer. Jag hade stora förväntningar på denna upplevelse och i den kända tenorarien "Onaway! Awake beloved" blev jag alldeles tårögt rörd. Festivalen höll mycket hög standard och programmet bjöd på många intressanta konserter. Jag kan varmt rekommendera ett besök på denna festival. Jag åker nog dit igen!!

Några av de mest frekvent sjungna melodierna i Sverige någonsin

||| Mattias Lundberg, Uppsala universitet/Musik- och teaterbiblioteket

Normalt fokuserar musikhistorisk forskning på verk eller melodier som framförts kanske tre-fyra, eller i bästa fall hundra, gånger under den tid i vilken de tillkom, och vilka idag är välkända för en musikintresserad allmänhet.

I ett pågående forskningsprojekt undersöker jag för närvarande den vindlande och mångfacetterade historien hos vad som av allt att döma hör till de mest frekvent framförda melodierna i Sverige hitintills. Detta är melodier som var välkända för alla vuxna svenskar i hundraårs ålder, och som satt oräkneliga spår i vår litteratur, musik, begreppsvärld, nationella identitet, ja till och med konkret i vårt språkbruk. Trots detta är de huvudsakligen okända för de flesta idag.

35 miljoner mässor

Från perioden c.1500 och införandet av 1811 års kyrkohandbok firades enligt grov beräkning mer än 35 miljoner mässor i den svenska kyrkoprovinsen, som efterhand blev luthersk statskyrka (denna tentativa uppskattning är gjord utifrån uppgifter om antal kyrkobyggnader i bruk under olika epoker, multiplicerat med antalet söndagar och andra större kyrkofester då kyrkoordning och kyrkolag föreskriver högmässa). Dessa tillfällen involverade med stor regelbundenhet i stort sett varje vuxen individ i

befolkningen. Vi vet att efterföljden och åtydningen av 1614 och 1693 års kyrkohandböcker var mycket stor, eftersom klagomål om avsteg av olika detaljer förekommer som domkapitelsärenden och i prästerlig korrespondens.

Det torde med avseende på detta inte finnas någon kulturyttring i Sverige av motsvarande spridning, i synnerhet inte om man ser till det aktiva deltagandet i mässan, som ju tidvis också lagstadgats som obligatoriskt. Vi har alltså i vissa fall att göra med melodier som historiskt sett ställer allting annat vi känner till i skuggan, åtminstone vad gäller framförande under performativa och rituella förhållanden. Med detta avses levande musik som det är tänkt att koncentrerat lyssna till (detta exkluderar ju t.ex. arbets-, vagg- och minnessånger och dansmelodier, som fyller en annan icke-officiell och icke normerad funktion i enhetssamhället). Även 19- och 2000-talets populärmusik formligen försvinner i jämförelse, med tanke på att denna främst spridits via teknisk mediering snarare än genom riktiga framföranden av människor - vi sjunger och spelar ju relativt lite för varandra idag, i synnerhet i de tre speciella kategorier som kyrkan före mitten av 1800-talet (då konsertväsendet i Sverige kom fler än några procent av befolkningen till godo) i praktiken hade monopoliserat:

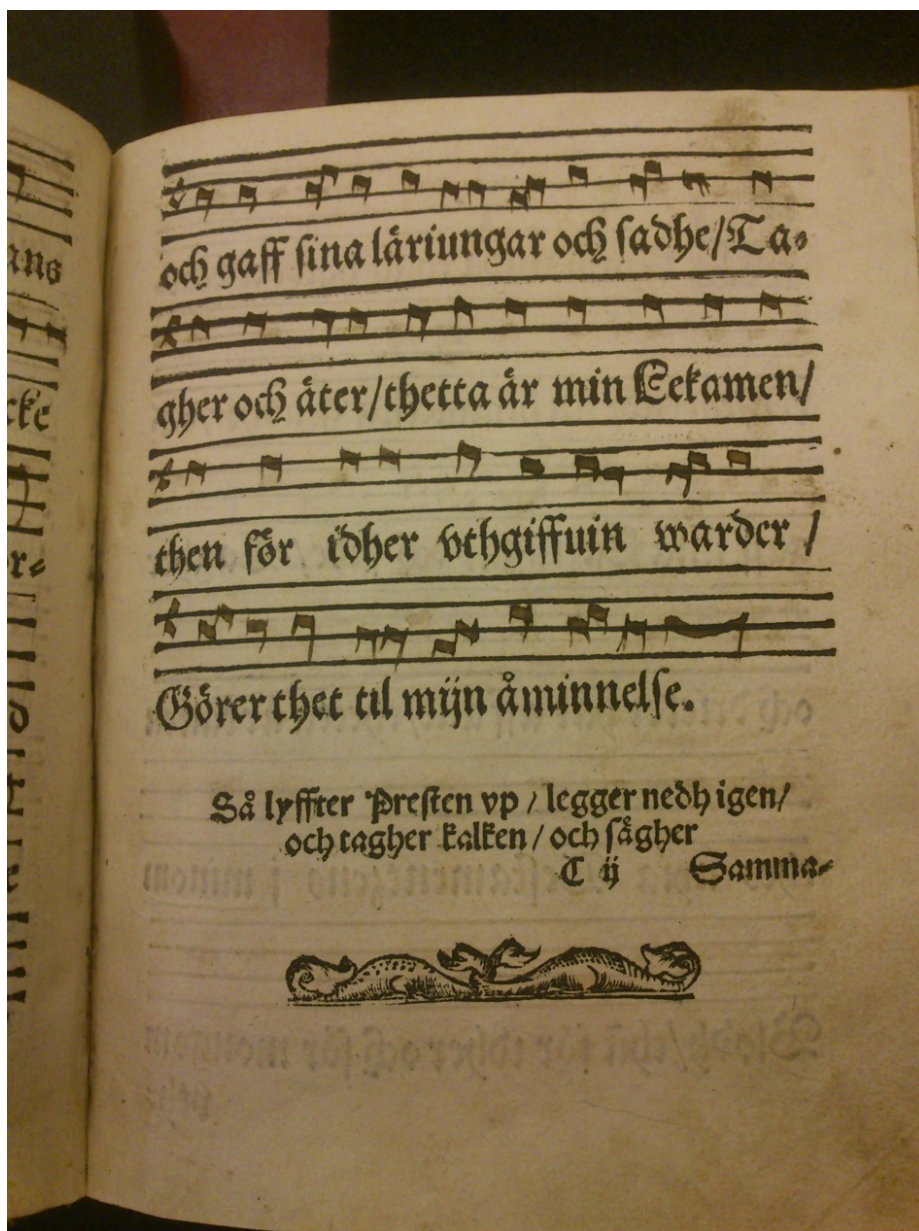
(i) En person sjunger för en grupp människor som förväntas lyssna koncentrerat (den s.k. accentus-sången för varje söndags årligen återkommande bibelläsningar, samt för nattvardsmomentet i Högmässan, se bild på nästa sida).

(ii) Majoriteten av civilsamhället, de närvarande i Högmässan, sjunger ordnat i grupp melodier till den i samhället centrala kulturen (Nicolaus Decius parafraaser på mässordinariets texter översatta till svenska).

(iii) Officiellt sanktionerad sång i det offentliga rummet (skolgossarnas sockengång, med årstidsbundna och sedelärande sånger på latin och svenska).

Melodier som nådde alla individer

Under den behandlade perioden nådde alltså ett mindre antal melodier under dessa tre kategorier regelbundet i stort sett alla individer i den svenska befolkningen under hårt reglerade former. Detta har stor social- och kulturhistorisk betydelse, bland annat för den framväxande läskunnigheten i landet, för memoriseringen av det lästa bibelordet, och för individens deltagande i den centrala gemensamma ritual som stod i centrum för samhället. I vissa fall har vi

En sida ur *Messan på swensko, förbettrat*, tryckt 1548. Foto: Mattias Lundberg

även källor som beskriver melodiernas betydelse även för individers avgörande personliga livsomständigheter.

Eftermässning

Ett forskningsprojekt som undersöker ett fåtal gamla kyrkomelodier kan verka snävt och världsfrånvänt, men har i själva verket stor bäring på kultur- och socialhistorisk forskning över huvud taget. Som exempel kan nämnas reformationstidens syn på könens komplementaritet, vilken illustreras av olika praxis och diskussioner rörande traditionen att sjunga ”till skiftes”, d.v.s. verser och rader av sången fördelad på olika demografiska grupper (ogifta kvinnor – ogifta män – gift folk), eller fenomenet ”eftermässning”, där församlingen under den tid då läskunnigheten växte

fram började ”mässa efter” prästens sång i den första av ovanstående kategorier. Eftermässningen var av allt att döma huvudsakligen ofrivillig. Tyst läsning är ett otroligt avancerat stadium av läskunnighet, vilket läskunnighetsforskare anser att allmogen i Sverige troligen inte tillägnat sig i bredare lager förrän långt in på andra halvan av 1800-talet. Man ljudade dessförinnan högt stavelse för stavelse fram texter som man kanske redan kunde halvt utantill och av allt att döma till melodier som man garanterat kunde helt utantill, efter att ha hört dem många hundra söndagar.

Allena Gud i himmelrik i Delaware, Amerika

Ett annat exempel på bredare relevans av dessa melodier är deras betydelse för

svenskarna i Delaware-provinsen under stormaktstiden. Där fann sig svenskar och Lenape-befolkningen sida vid sida koloniserade av det numerärt och strategiskt överlägsna Minnesse-folket, samt senare utsatta för stark kulturell påtryckning från Holländska och Engelska kyrkoriktningar. Detta ledde till förbrödring och kulturellt utbyte, där en del av de behandlade melodierna kom att avgränsa vad som var svenskt (eftersom språket vid denna tid inte utgjorde någon sådan konstituerande faktor: svensk kunde man ju utan problem vara utan att tala svenska, men knappast utan att kunna sjunga Decius text och melodi *Allena Gud i himmelrik*).

Klagomål på avvikelser från melodin

Illustrationen visar en sida ur *Messan på swensko, förbettrat* (Stockholm: 1548). Här har de svenska reformatörerna inte bara lyft upp de från tiden före reformationen tyst lästa instiftelseorden till nattvarden till hörbarhet för församlingen, man har också valt att sjunga dem på en för svenska folket då redan välkänd melodi, nämligen den på vilken man redan före reformationen sjungit den s.k. prefationen. Denna melodi klingade under hundratals år i varje svensk kyrka och nådde alltså regelbundet i stort sett hela befolkningen. Melodierna var så välkända att klagomål på avvikelser från dem kom till domkapitlet från alla befolkningsgrupper, från torpare till adelsmän. Denna melodi finns kvar i Svenska kyrkans högmässa än idag – andra, på sin tid lika utbredda, är sedan 1811 helt borta ut det allmänna medvetandet.

Mattias Lundberg

Mattias Lundberg är filosofie doktor och docent vid Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet och tjänstledig från Musik- och teaterbiblioteket. Här berättar han om sin forskning.

Musik som inte bara är pynt och underhållning

||| Lena Nettelbladt, text & foto

Thomas Millroth som skriver om musik i *Soundofmusic* och *Nutida musik*.

Imaj var Thomas Millroth inbjuden till Bibliotek Film & Musik för att prata om improvisationsmusik. Han har skrivit boken *Man får förlora sig* som kom ut 2010 på Almlöfs Förlag. Den innehåller personliga betraktelser över musik och konst som Thomas träffat på under åren.

En del av texterna är publicerade förut i tidskrifter som *Musikens Makt*, *Tonfallet*, *Orkesterjournalen* och *Nutida Musik*. Texterna handlar om grupper som Archimedes Badkar, Iskra, och Sonic Youth och om musiker som Anthony Braxton och Christine Sehnaoui Abdelnour. Anthony Braxton spelar saxofon och klarinett, han är knuten till sammanslutningen AACM som står för Association for Advancement of Creative Musicians i Chicago. Gruppen har job-

bat med experimentell musik. 1977 spelade Anthony Braxton på Fashing och Thomas skrev om konserten i *Musikens Makt*.

– Många improvisationsmusiker har sina rötter i jazzmusiken som de gör upp med och monterar ner.

Under kvällen får vi höra musikexempel med bland annat Christine Sehnaoui Abdelnour som spelar saxofon så det

“ “ Musiken saknar ägodelar, vill vara ett flöde.

låter som om hon bubblar med ett sugrör i saftglaset. Hon och hennes grupp spelar musik på akustiska instrument men så att det låter som elektronisk musik. Vi får också höra när Andrea Neumann spelar ”Innen Klavier” vilket betyder att hon spelar på det som finns inne i pianot.

– Impro är omprövningarnas musik, säger Thomas. Musik som inte bara är pynt och underhållning. Musiken saknar ägodelar, vill vara ett flöde.

Ett annat musikexempel är Magda Mayas och Tony Buch, brittisk modernistisk minimalistisk musik som låter som kvitter och brus.

Improvisationsmusiken är gränsöverskridande mellan olika konstarter. Ett exempel på det är Sven Åke Johansson som spelar på smöraskar av plast på tavlor tillsammans med en dansare.

Thomas Millroth är en av skribenterna i nättidningen *Soundofmusic* som skriver om experimentell musik.

”I *Soundofmusic* skriver vi om jazz, pop, rock, electronica, noise, frijazz, nutida, folkrock, avant-pop, minimalism och allt som finns däremellan. Vi gillar musik som berör, bjuder på motstånd, gör oss lyckliga, ger tankar, utvecklar. Vi gillar musik som vågar ifrågasätta de kommersiella mönstren i samhället. Ibland skriver vi om sådant som helt enkelt tilltalar oss så mycket att vi måste berätta om det.”

Källor

Soundofmusic [Elektronisk resurs]
: *musikaliska utflykter i ljud och oljud*
Kulturföreningen Soundofmusic
(utgivare)
ISSN 2000-7051
Stockholm : Kulturföreningen
Soundofmusic, 2005-

Millroth, Thomas
Man får förlora sig
Almlöfs Förlag, 2010

Minneskonst på biblioteket

||| Måna Degerman, Statens musikverk

Ljudkonstnären Tarek Atoui har gjort en djupdykning i Elektronmusikstudions 50-åriga arkiv. Resultatet – *Det metastabila snittet* – finns nu för lyssning på Musik- och teaterbiblioteket.

Vad minns vi och varför? Vad har våra minnen för betydelse när vi föreställer oss framtiden? Minneskonst är en serie utställningar och programpunkter i Bonniers Konsthalls regi som på olika sätt gestaltar berättelser ur det förflutna.

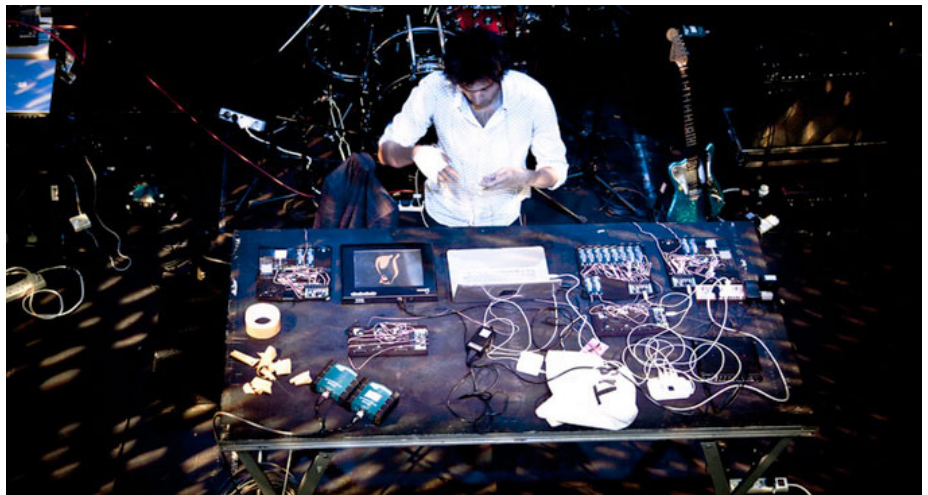
Med utgångspunkt i EMS arkiv

En del av utställningen visas på Musik- och teaterbiblioteket mellan 4 september och 24 november. En av samtidens mest uppmärksammade ljudkonstnärer, Tarek Atoui (född 1980 i Libanon), har för vana att göra grundlig research i ljudarkiv och samlingar i sitt ständiga sökande efter nya ljud.

Denna gång har han fördjupat sig i en annan del av Statens musikverks verksamhet, nämligen Elektronmusikstudion, EMS, och den centrala roll EMS har spelat för utvecklingen av elektronisk musik och ljudkonst i Sverige de senaste 50 åren.

1 000 mikrosamlingar

Några av de mest framträdande kompositionerna i EMS omfattande arkiv har klippts ner till tusen mikrosamlingar.

Tarek Atoui. Foto: Experimentaclub/Flickr

Därefter har Tarek Atoui låtit samlingarna utgöra grunden i skapandet av ett nytt instrument – *Det metastabila snittet* – som visas i ett av forskarrummen på Musik- och teaterbiblioteket.

Det nya instrumentet, skapat av komponenter ur EMS historia, ingår även i en rad performance som Tarek Atoui kommer att leda inom ramen för Minneskonst. Tillsammans med musiker, kompositörer och andra konstnärer ska han arbeta med *Det metastabila snittet* och utforska det kulturarv som EMS arkiv utgör.

Projektet är ett samarbete med Elektronmusikstudion, Kungl. Konsthögskolan, Kungliga Tekniska högskolan och Kungl. Musikhögskolan och den 9 oktober kl. 19–20 blir det en konsert i Musik- och teaterbiblioteket med Taerk

Atoui och samarbetsparter.

- Läs mer om Minneskonst <http://bit.ly/1h9kxYO>
- Läs mer om Tarek Atoui <http://bit.ly/1f00hhu>
- Tarek Atouis webbplats <http://tarekatoui.com/>

Utställningen Minneskonst finns förutom i Bonniers konsthall på 6 olika platser i Vasastan i Stockholm: Judiska museet, Vasaparken, Stockholms stadsbibliotek, Observatoriemuseet, Strindbergsmuseet och Musik- och teaterbiblioteket. Detta är Musik- och teaterbibliotekets andra ljudkonstverk, det första kunde du läsa om i nummer 2, 2013.

Stolta RILM-medarbetare

||| Lena Nettelblatt, text

Som tack för det resestipendium jag fick från Svenska musikbiblioteksforeningen vill jag skriva några rader om IAML-konferensen i Wien. Jag väljer att fokusera på ett av R-projekten nämligen RILM. Det började med att Kerstin Carpvik och jag fick frågan om vi ville hjälpa till att skicka in listor på svenska böcker om musik till tidskriften *Fontes* som ges ut av IAML. Om du är medlem i Svenska musikbiblioteksforeningen får du *Fontes* hem i brevlådan. I *Fontes* finns en lista som heter *Recent Publications in Music*. Den innehåller olika länders nytvignva litteratur om musik. Listan publiceras också årsvis som pdf på IAMLs webbplats: <http://bit.ly/1943ZSK>

Vi tackade ja till uppdraget och när vi sedan fick frågan om att hjälpa till med att förteckna svensk litteratur till RILM så tyckte vi att vi nästan redan var igång...

R-projekten som IAML arbetar med är fyra stycken RILM, RISM, RIPM och RidIM. I Musikbiblioteksnytt 2011 nummer 2 förklarade Pia Shekther allt om IAML och beskrev de fyra projekten. Jag citerar från hennes artikel och lägger till lite nytt.

Men vi börjar med RILM.

• *RILM (International Repertory of Music Literature - Répertoire International de Littérature Musicale* www.rilm.org)

RILM täcker in alla typer av publikationer om musik, böcker, tidskrifter,

Lena och Kerstin får en RILM-lektion av Anne Ørbæk Jensen. Foto: okänd kollega från Ungern.

webbresurser, avhandlingar. Bidragen kommer från över 150 länder och sammanställs av International Center i New York som har en personal på 28 personer. Till hjälp har man 60 kommittéer runt om i världen. Idag har RILM över 700 000 poster på 214 språk. Titlar och abstracts översätts till engelska. RILM innehåller musikens alla delområden inom såväl klassisk västerländsk musik, utomeuropeisk musik och populärmusik. Man hittar till exempel mycket om musiketnologi och musikantropologi. Dessutom finns material som är relaterat till musik, inom exempelvis pedagogik, psykologi och sociologi.

RILM innehåller material från 1967 och är ett pågående projekt. Databasen växer med cirka 30 000 poster varje år.

Kerstin och jag gick på flera RILM-

träffar under veckan och fick träffa Barbara Dobbs Mackenzie som är editor-in-chief och Zdravko Blažekovič som är executive editor. Vi fick lära oss om RILM Retro som släpptes nu i sommar i slutet av juni. Den innehåller konferensrapporter, festskrifter och artiklar från tiden före 1967. Redaktörerna är noga med att påpeka att RILM Retro inte överlappar RIPIM som bara indexerar tidskrifter som slutade före 1950. RILM Retro indexerar alltså tidskrifter som är pågående efter 1950. Den andra "vanliga" RILM kallas numera RILM Classic. Anne Ørbæk Jensen från Det Kongelige bibliotek i Danmark tog sig tid och gav oss en lektion i hur vi ska registrera litteratur i den särskilda databasen *Isis* med särskilda klassifikationskoder, särskilda ämnesord och många andra särskilda fält. Vi har nu fått lösenord till databasen. I bakgrunden finns

auktoritetsfiler som hjälper till vid sökning på till exempel Tjajkovskij med olika stavningar. Det kommer också tillkomma auktoritetsfiler för olika musiktermer. Redan nu är det möjligt att söka på instrumentfamiljer och länder. För bibliotek som vill ha tillgång till denna innehållsrika källa så gäller det betala licenser via databasvärdarna EBSCO och ProQuest. På RILMs sida finns också formulär där författare själva kan anmäla sin bok och göra abstracts och skicka till RILM för att underlätta för användare att hitta hans bok.

Vi hoppas vi klarar av detta ärofyllda uppdrag. Önska oss lycka till!

De övriga R-projekten är

- *RISM (The International Inventory of Musical Sources - Répertoire International des Sources Musicales)*

RISM grundades redan 1952 av the International Musicological Society och IAML. Syftet var att dokumentera manuskript och tidiga tryck fram till 1850 samt musikteoretiska verk och libretti. 32 länder medverkar i projektet och har inventerat material i arkiv, bibliotek, kloster, kyrkor med mera. RISM-databasen finns fritt tillgänglig online, till forskarnas stora glädje. www.rism.info

- *RIPM (Retrospective Index to Music Periodicals/Répertoire international de la presse musicale)*

Intresserade åhörare på Wiens universitet. Foto: Lena Nettelbladt

RIPM täcker musiktidskrifter utgivna mellan 1800 och 1950, vilket är ett mycket viktigt forskningsmaterial. Drygt 250 titlar har indexerats och databasen växer årligen med ett tiotal nya volmer. En nyhet är att ett urval tidskrifter på 50 stycken nu även finns tillgängliga i fulltext online. www.ripm.org

- *RidIM (The Répertoire International d'Iconographie Musicale)*

RidIM indexerar musikikonografiska dokument av olika slag, alltså bilder med musikmotiv till hjälp för musiker, musikkforskare, instrumentmakare,

skivbolag, bokförlag och bibliotekarier. Musikmotiv kan finnas på kalkmålningar, oljemålningar, akvareller, teckningar och skulpturer – kort sagt all konst som på något sätt ger information om musik och musikliv från forntiden till idag. På Musik- och teaterbibliotekets hemsida finns katalogen *Musik i konsten* <http://bit.ly/1bN7EW4> där du kan söka bilder med musikmotiv från Sverige, www.ridim.org/title.php

Tack för en härlig vecka med kollegor i varma Wien!

Music + Practice

När vi hade den Nordiska konferensen i Stockholm i april, hade våra norska kollegor med sig små visitkort som berättade om en ny tidskrift med namnet *Music + Practice* tillägnad studiet av praktiskt musikutövande.

Music + Practice är en så kallad peer-reviewed tidskrift och den är online (Open Access). Peer review betyder att artiklarna är vetenskapligt granskade.

Här kommer finnas artiklar och presentationer skrivna av akademiker och utövare av författare från hela världen. Artiklarna är på engelska och tidskriften har initierats av det europeiska nätverket EPARM European Platform for Artistic Research in Music och med stöd av Norges musikkhøgskole i Oslo.

I nummer ett intervjuar en pianist en pianist. Det är Christina Kobb som intervjuar Malcolm Bilson, pianisten och

musikprofessor vid Cornell University. Sångerskan Penelope Turner skriver om vilka krav en musiker kan ha på en modern utgåva av en äldre notutgåva i det här fallet Magnus Liber Organi.

Tidskriften som innehåller ytterligare tio artiklar finns här: <http://musicandpractice.org/musicandpractice/index>

IAML Wien

en rookies berättelse

||| Åse Lugnér, Musikhögskolan i Malmö

När jag berättat om min förestående resa till Wien har i princip alla suckat "Det låter helt fantastiskt och allt detta på arbetstid!".

Jag har bara kunnat instämna, under mina år i folkbiblioteksvärlden så har jag aldrig varit med om något som ens kommit i närheten av denna resa, varken vad beträffar destination eller antal dagar.

Det närmaste jag tidigare kommit en IAML konferens är att jag deltagit vid konferensen i Helsingör 1995 när jag och några nordiska kollegor talade om hur vi arbetade som musikbibliotekarier vid operahus och orkesterhus och vad som var speciellt med vårt arbete.

Dock var jag fullt upptagen med repetitioner i Helsingborg vid samma tidpunkt och åkte till Helsingör över dagen. Sammanlagt var jag nog en timme i Helsingör. Dessutom hade jag tankarna på annat än IAML just då...

Nästa tillfälle för mig att delta var Perugia 1996. Jag fick ett stipendium från Svenska Musikbiblioteksföreningen som jag tyvärr fick tacka nej till eftersom Malmö Opera där jag jobbade som musikbibliotekarie skulle sätta upp en nyskriven svensk musikal så man ansåg att jag behövde vara på plats. Namn på musikalen? *Kristina från Duvemåla!*

Eftersom jag anställdes vid Malmö stadsbibliotek 1997 och arbetade där till

Schrammelorkester med 2 violiner, gitarr och dragspel, har fått sitt namn efter Kaspar Schrammel (1811-1895) som underhöll på värdshus med sin orkester. Foto: Lena Nettelbladt

för ett år sedan då jag efterträdde Britt Roslund och Peter Berry som bibliotekschef samt fakultetsbibliotekarie vid Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet så har jag inte deltagit så aktivt i musikbiblioteksvärlden. Som bibliotekarie vid ett folkbibliotek så jobbar man ofta med flera ämnen och inriktningar, för mig var det förutom musik även barnverksamhet och skönlitteratur som ingick i mina arbetsuppgifter.

Men nu så skulle jag få fara iväg på konferens till Wien! Jag fick och kunde utnyttja ett stipendium från Svensk Musikbiblioteksförening och dessutom skulle min härliga kollega Elisabeth få följa med.

Elisabeth är en konferensvarg med erfarenhet från Dublin tillsammans med Britt Roslund i bagaget, dessutom är hon mycket duktig på tyska och med en erfarenhet av Wien som sträckte sig långt över mina två dagar under en tågluff...

Wien visade sitt allra varmaste jag. Värmerekord. Med temperaturer på över 40 grader Celsius så var man helt enkelt tvungen att ta det lugnt. Det var nyttigt för Elisabeth och mig att vara tvungna att sänka tempot och faktiskt flanera istället för att småspringa.

Första dagens välkomstfest på Rådhuset var en blöt historia... Och då talar jag

inte om konsumtion av dryck utan om status på mig och min nya Marimekko klänning. Mingel, jazzvokalist i bakgrunden och en massa människor från alla världens hörn. Nåja, det är ju självklart så att det är Europa och Nordamerika som dominerar, det var två representanter från Afrika och två från Sydamerika.

Jag hade önskat en mentor och hade turen att få Carolyn Dow från Lincoln City Libraries. Carolyn är ordförande i sektionen som arbetar med folkbiblioteksfrågor och en mycket erfaren konferensdeltagare.

Hennes viktigaste råd till mig var att försöka prata med så många deltagare som möjligt och knyta så många kontakter som möjligt. Ett utmärkt råd, men inte alltid så lätt att följa!

Konferensens föreläsningar hölls på Wiens universitet. Lokalerna var ändamålsenliga och vi bjöds på god fika i pauserna. Tekniken strulade ibland, men det är väl snarare en regel än ett undantag. Programmet var digert och ambitiöst, men värmen tillät inte att man satt mellan 9-17.30. Att göra ett urval var en nödvändighet. Man måste ge en elege till anordnarna i Wien för en ypperligt välordnad konferens, allting flöt på otroligt bra och ingenting hakade upp sig.

De föreläsningar som stannat kvar och som jag fick mest behållning av är de som följer:

Föreläsningen om palmbladshandskrifter och dess historia på Bali var intressant men ganska krävande att lyssna på. Tilman Seebass från Innsbrucks universitet höll sitt anförande på tyska men hade sin skriftliga presentation på engelska. För mig som förstår tyska ganska bra, men behöver vara koncentrerad för att hänga med blev det kortslutning... Man kopplar på det tyska örat, men får sedan informationen i skrift på engelska. För svårt för mig! Ämnet fick mig att minnas Inge Skogs föreläsningar på musikvetenskapen vid Lunds universitet.

Levande Mozartstaty som med guldmälad hy stod i 30-gradig värme utanför Schloss Schönbrunn och hoppades få en slant från Lena. Foto: Inger Enquist

Nästa intressanta föredrag hölls av Peter Grimshaw som representerade företaget BTM Innovation Pty Ltd, Adelaide. Hans företag hade utformat ett förslag till standardisering av koder som anger

“ “ Mycket handlar om att synas i medierna, skaffa sig bra och många samarbetspartners och att försöka jobba mot målgruppen barn och unga

ett verks besättning. I dagens läge ser man många olika sätt att skriva orkester-

besättning på och en standardisering skulle självklart underlätta mycket, inte minst när man söker på besättning i förlagskataloger. Mer information finns här: <http://bit.ly/19GcqjE>

Måndagen avslutades med en rundtur i Rådhuset och en titt på de fantastiskt imponerade samlingarna som Österrikes nationalbibliotek har där.

Tisdagens föreläsningar bjöd på fem höjdpunkter från folkbibliotekens orkesterbibliotekens och musikhögskolebibliotekens värld:

Shouting it out! –How New Zealand Public Libraries are making a noise about music. Marilyn Portman från Auckland Libraries berättade entusiastiskt om

Solfjädern kom väl till pass för Hanneke Kuiper från Amsterdam och Kristiina Hako från Finland.

hur folkbiblioteken i Nya Zeeland marknadsförde musikbibliotekens verksamhet. Mycket handlar om att synas i medierna, skaffa sig bra och många samarbetspartners och att försöka jobba mot målgruppen barn och unga. Visst känns det igen, men här fick vi ett strålande exempel på att man lyckats och att man skapat en väl etablerad verksamhet som gett musikavdelningarna på folkbiblioteken en nytändning.

Ett nytt intressant folkbibliotek hittar vi i Stuttgart. Vi fick en intressant virtuell rundtur i det nya huset med speciellt fokus på musikavdelningen. Föreläsningen hölls av Beate Straka som är chef för musikavdelningen vid Stadtbibliothek Stuttgart. Se avdelningens hemsida: <http://bit.ly/1fvqNOW>

Sist på förmiddagens program stod en presentation av Spotify. Vad är det, hur fungerar det och hur använder människor det? Intressant ämne men inte så mycket nytt. Jag skulle önskat en mer omfattande analys av hur man kan tänka sig utvecklingen av Spotify i framtiden och hur vi som bibliotek kan förhålla oss till det.

Universal Editions Heinz Stolba delade med sig av de erfarenheter som han samlat på sig under sina många år som medarbetare vid det anrika förlaget.

Han talade bland annat om hur tonsättare skriver och att det är en myt att man idag använder sig främst av datorer. I verkligheten är det fifty-fifty. Det är också många gånger lättare att redigera ett material som är handskrivet.

I samma session fick vi träffa företaget NeoScores unga och ambitiösa utvecklare av mjukvara som används för publicering av musik via läsplattor. Företaget har redan samarbetat med både orkestrar och körer som alltså har framfört musik via läsplattor. Intressant!

Intressant var också diskussionen som följde mellan de stora musikförlagens representanter och NeoScores!
För mer information se företagets hemsida: <http://www.neoscores.com/>

En fullspäckad tisdag avslutades med en paneldebatt om hur man utvecklar sina samlingar vid musikhögskolebibliotek. Panelen bestod av bibliotekarier från musikhögskolor i Tyskland, Kanada, England och Kina.

De ämnen som diskuterades var databaser, e-böcker och donationer. För mig som ny i musikhögskolevärlden var detta otroligt intressant och givande. Inte minst som en bekräftelse på att vi arbetar i rätt riktning vad gäller våra samlingar och dess sammansättning.

Kvällen avslutades med konsert på Musikverein och en Wienerschnitzel. Den natten sov jag som en stock, trots bristen på luftkonditionering på hotellet!

Onsdagens höjdpunkt var utflykten *Från Mozart till Schönberg: busstur till Mödling och Baden*. Otroligt välorganiserat och intressant! Jag njöt av allt från utsikten från bussen som innehöll vinodlingar, skogar och slott, till känslan av att befinna sig i hus där Mozart, Beethoven och Schönberg bott och verkat.

Tiina Talonen, Åse Lugné, Elisabeth Hansson och Anne Ørbæk Jensen vid den nordiska lunchen.

Från vänster Elisabeth Hansson, Carolyn Dow och Åse Lugnér vid välkomstfesten på Rådhusets gård. Foto: Lena Nettelbladt

På torsdagen stod föreläsningar och en konsert på Schönbrunns slottsteater på programmet.

De intressantaste föreläsningarna hölls av Bonnie Elizabeth Fleming (Oklahoma City University) och Katie Lai (Hong Kong Baptist University Library).

Fleming tog upp problemet med material som endast finns tillgängligt som nedladdning via förlag. I nuläget handlar det om både musiktryck, CD/DVD och böcker, där man som bibliotek vill spara materialet för att fler ska kunna ta del av det.

Ofta är det ju endast en användning man betalar för och dessutom försvinner materialet från datorn efter en tid. Fleming hade stött på patrull när hon velat spara materialet, både från sitt universitet och från förlagen. Någon klar lösning på problemet finns i nuläget inte, men det gäller som vanligt att vara uppmärksam kring vad som gäller i dessa fall. Ofta kan man ta kontakt med förlagen och få till stånd en överenskommelse i varje individuellt fall.

Lai pratade om copyright i Hong Kong samt om musikparodier som blivit allt vanligare på YouTube och hur vi som musikkbibliotekarier kan förhålla sig till det. Dessa parodier har ibland ett politiskt budskap och kan ge en annan

“ “ Lai pratade om copyright i Hong Kong samt om musikparodier som blivit allt vanligare på YouTube och hur vi som musikkbibliotekarier kan förhålla sig till det

syn på en händelse än den som presenteras av myndigheterna, speciellt i länder som Kina. Latie Lai gav en presentation som var otroligt rörande och som gav en annan ingång för mig personligen till parodier på YouTube.

Lunchen avnjöts tillsammans med nordiska konferensdeltagare och det var speciellt härligt att höra den underbara svenska som talas av våra finska kollegor!

Schönbrunns slottsteater är en av de äldsta barockteatrarna i Europa. Att få uppleva en konsert i denna miljö var helt magiskt.

Ensemble Atout spelade Schönberg, Webern och Walter med en inlevelse och musikalitet som man sent ska glömma.

Fredagen var konferensens sista dag och i ärlighetens namn var man ganska fullproppad av upplevelser. Tiden i Wien bara flög iväg och plötsligt skulle man förbereda tidig hemresa och packa resväskan.

Avskedsmiddagen på Palais Ferstel var som något hämtat från en saga med servitörer i procession, vackert dukade bord med vita stärkta dukar i en överdådig sal. Inget jag är van vid precis...

När jag tidigt på lördagens morgon satt på flygplanet på väg hem till Sverige kunde jag bara sammanfatta veckan som gick med ett ord: Fantastiskt! Stort tack till Svenska Musikkbiblioteksföreningen som har givit mig möjlighet att uppleva denna konferens.

Notis: Ämnesguide för musik och dramatik

Pia Shekhter vid Biblioteket för musik och dramatik, Göteborgs universitet, har sammanställt en lista över användbara musikresurser kallad Ämnesguide för musik och dramatik. Pia uppmanar oss alla att botanisera i listan och använda de resurser som vi behöver. Om du känner till någon resurs som inte finns med på listan så tipsa Pia. På det sättet håller vi listan uppdaterad. Ämnesguiden är uppdelad enligt följande rubriker.

- Guidens "Top ten"
- Musiktryck (noter)
- Ljud- och videoupptagningar
- Böcker och Bibliotekskataloger
- Uppslagsverk och databaser
- Avhandlingar och uppsatser
- Tidskrifter och dagstidningar
- Musikorganisationer och arkiv
- Musikportaler och e-resurser
- Sök- och skrivhjälp

Du hittar listan på www.smbf.nu samt här: <http://bit.ly/18wDiSX>

Notis: Lapp-Nils låtar

En bortglömd notbok från 1920 lämnades nyligen in till Svenskt visarkiv för kopiering. Boken innehåller låtar efter storspelmannen Lapp-Nils (1804–1870) från Hallen i Offerdal i västra Jämtland. Notboken är nu digitaliserad och tillgänglig för nedladdning på Svenskt visarkivs hemsida.

<http://bit.ly/1fO5R3r>

Notis: Ladda ner noter gratis från Online Sheet music library

Tiina Tolonen från Library of Music, Dance and Media vid Uleåborgs yrkeshögskolas bibliotek är ansvarig för en ny databas som innehåller tusentals noter fria att ladda hem eller skriva ut. Grunden är musiksamlaren Kari Kuosmanens privata samling. Du kan hitta Schuberts, Schumanns och Brahms alla solosånger men även verk av Mahler, Berlioz, Zemlinsky och nutida finska kompositörer som valt att erbjuda sina noter. För att spara eller skriva ut behöver du ladda ner Sibelius Scorch. Det är möjligt att titta, lyssna, transponera, spara eller skriva ut. Glädjande att kunna välja tonart för Händels populära aria *Lascia c'bio Pianga* ur *Rinaldo*! Databasen är som Wikipedia och bygger på frivilligkraft-er. Du får gärna bidra genom att skicka in fria noter från ditt bibliotek helst utskrivna i notskrivningsprogrammet Sibelius.

<http://www.e-concerthouse.com/en/library/online-sheet-music-library>